

Praatkruid

Informatieblad van IVN Veldhoven Eindhoven Vessem

Zomer 2026

IVN Veldhoven Eindhoven Vessem

IVN Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid is een landelijke vereniging met plaatselijke afdelingen. IVN Veldhoven Eindhoven Vessem is zo'n afdeling met als werkgebied de gemeenten Veldhoven, Eindhoven en een deel van de gemeente Eersel (de kernen Vessem, Knegsel en Wintelre).

De afdeling is ontstaan door samenvoeging van IVN Veldhoven-Vessem en IVN Eindhoven in 2013 en heeft ca. 380 leden. Ons doel is om met onze activiteiten belangstelling te wekken voor natuur en milieu. Bovendien willen we de kennis bij het publiek hierover vergroten. Met diverse activiteiten zorgen wij voor bescherming en ontwikkeling van de natuur in ons werkgebied.

Bestuur

Voorzitter	Jos de Bruijn	06-37323770	jos.bruijn@kpnmail.nl
Secretaris	Lisette Broeken	06-23455723	secretariaat.ivnvev@gmail.com
Penningmeester	Henk Baeten	06-51799175	henkbaeten.ivnvev@gmail.com
Ledenadministratie	Henk Baeten	06-51799175	henkbaeten.ivnvev@gmail.com
Leden	Claudia Stoldt	06-41917390	claudia@detuinfluiter.com
	Jan Koopsen	06-20156561	jankoopsen.ivnvev@gmail.com

Werkgroepen

L&M Eindhoven	Jos de Bruijn	0637323770	jos.bruijn@kpnmail.nl
L&M Veldhoven/Vessem	Gerard Lijten	0620771867	gerard.lijten@planet.nl
Wandel- en fietsroutes	Rien de Schipper	0651579996	rien.de.schipper@gmail.com
Cursussen	Jannie Landa	0651403216	jannielanda1@gmail.com
Vogels	Heine van Maar	0652794217	heine.vanmaar@planet.nl
Water	Etje Hendrixx	0622886128	etjehendrixx@gmail.com
Vlindertuin	Lea Seuntjens	0610912511	leaseuntjens@gmail.com
Documentatiecentrum	Harrie Kessler	0402532079	hpekessler@gmail.com
Jeugd IVN	Heine van Maar	0652794217	heine.vanmaar@planet.nl
	Elly Fuchs	0610915141	elly.fuchs@gmail.com
Scholenwerk	Marian Kessler	0402532079	kesselermj@gmail.com
Wandelingen	Veronique Mogendorff		ivn@rijniers.nl
Planten	Eugenie Verstegen		eugenie.verstegen@gmail.com
Vleermuizen	Gerard Lijten	0620771867	gerard.lijten@planet.nl
KLE	Cor van Leeuwen	0639739572	corvanleeuwen.ivnvev@gmail.com
Kinderdoe	Petra van Leeuwen	0402114070	petravleeuwen@upcmail.nl
Kinderfeestjes	Etje Hendrixx	0622886128	etjehendrixx@gmail.com
Insecten	Wil Janssen	0653650513	wil@wjmjanssen.nl
Beheer D'n Aard	Gerard Lijten	0620771867	gerard.lijten@planet.nl
Beheer website	Jan Koopsen	0620156561	jankoopsen.ivnvev@gmail.com
Nieuwsbrief	Jan Koopsen	0620156561	jankoopsen.ivnvev@gmail.com
Praatkruid	Etje Hendrixx		etjehendrixx@gmail.com

Lidmaatschap

Het lidmaatschap kost per jaar € 24,00. Huisleden (andere gezinsleden die op hetzelfde adres wonen) betalen jaarlijks € 5,-. Als (huis)lid krijgt u korting bij onze cursussen en kunt u deelnemen aan alle ledenactiviteiten.

Jeugdleden betalen € 35,00 per jaar. Scholen betalen een vaste contributie van € 40,00 per jaar.

Bankrek.nr. NL79 TRIO 0320 8657 89 t.n.v. IVN Veldhoven Eindhoven Vessem.

D'n Aard

Ariespad 5, 5503 EZ Veldhoven 040-2549279

Beheer, onderhoud, reserveringen: Gerard Lijten
0620771867 of ivn.vev@gmail.com

Praatkruid

IVN Veldhoven Eindhoven Vessem - zomer 2026

Uitdagingen

De City Nature Challenge in Eindhoven is achter de rug.

Even het geheugen opfrissen. Het was de bedoeling om in een periode van vijf dagen in Eindhoven de natuur in te gaan en via Waarneming.nl zo veel mogelijk planten en dieren die je ziet (of hoort) vast te leggen. Daardoor ontstaat er een beeld van de biodiversiteit.

Dit eerste jaar hebben 250 personen meegedaan die in totaal 3299 waarnemingen hebben vastgelegd. In totaal bedraagt het aantal soorten 859. De grootste categorieën zijn zoals te verwachten was de planten en de insecten.

Ik beschouw dit jaar als een aanloopjaar waarin we vooral veel hebben moeten ontdekken. Volgend jaar willen we opnieuw aan de gang maar duidelijk is dat we dat dan eerder moeten opstarten en ook planmatiger. Zo zullen we bijvoorbeeld wat meer moeten sturen op een goede dekking in alle Eindhovense groengebieden.

Wordt vervolgd.

Zoals jullie waarschijnlijk weten is Natuurmonumenten vanaf eind mei aanwezig op de Wielewaal. In hun programma zullen onder meer zeker ook wandelingen over het terrein worden opgenomen. In afwachting van het opzetten van hun organisatie hiervoor heeft

Natuurmonumenten gevraagd of ze voorlopig de aanvragen voor wandelingen naar ons mochten doorsturen. Dat hebben we geweten! Volgens onze coördinator is het een tsunami. We hebben er onze handen vol aan. Dit toont maar aan dat er echt veel belangstelling is in het Eindhovense en dat geeft ook het IVN weer kansen om onze educatiedoelstelling vorm te geven.

Mooi toch?

Dat was het. De zomer is in aantocht. Eropuit dus, met of zonder gids.
Jos de Bruijn

Inhoud

- 4 Verslag ALV 2026
- 8 Wandeltip: Malpie
- 9 Lentekriebels
- 10 Heempark
- 11 Open middag
- 12 Hulp voor wilde bijen
- 14 Contributieverhoging
- 15 Cursussen en lezingen
- 16 Activiteiten
- 17 Bij de bossschuur
- 18 De Regte heide
- 19 De hazelworm

Voorpagina

Bruine kikkers Foto: Harrie Kessler

Rietgors Foto: Jawi Geurts

Foto voorwoord

Bont Zandoogje Foto: Jawi Geurts

Colofon

Redactie: Etje Hendrikx
etjehendrikx@gmail.com

Praatkruid Herfst 2026 verschijnt
half oktober 2026.

Graag de kopij inleveren voor 15
september 2026

Mooie foto's zijn altijd welkom!!!

Reeën in Oerle Foto: Jawi Geurts

Verlag Algemene Ledenvergadering dd 24 februari 2026

LISETTE BROEKEN

Aanwezig

Bestuur: Jos de Bruijn (voorzitter), Cor van Leeuwen (penningmeester), Lisette Broeken (secretaris), Claudia Stoldt (bestuurslid), Tineke Lous (bestuurslid), Etje Hendrikk (bestuurslid)

Kandidaat-bestuursleden: Henk Baeten (penningmeester), Jan Koopsen (bestuurslid).

Er zijn 29 leden aanwezig

Afmeldingen

10 leden hebben zich afgemeld

1. Opening en welkom

De voorzitter opent om 20.00 uur de vergadering en heet de aanwezigen welkom.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Ingekomen stukken en mededelingen

Er zijn geen ingekomen stukken of mededelingen

3. Verslag ALV 25-02-2025

Wim van der Ven vraagt waarom de namen van aanwezige en afgemelde leden niet meer vermeld worden. Zijns inziens is dit wel van belang in geval er over zaken gestemd moet worden.

Het bestuur acht het voldoende dat de namenlijst bij de secretaris bekend is, maar zegt toe dat deze ook als bijlage bij de notulen kan worden opgenomen.

Hierna wordt het verslag goedgekeurd.

4. Rondvraag

Wim van der Ven: Er staat een bakje met maretak zaden in de hal van D'n Aard, die door iedereen meegenomen kunnen worden voor verspreiding. Dit is volgens Wim 'flora vervalsing', hij wil graag weten wat het standpunt van het IVN hierin is.

Het IVN neemt het standpunt in dat deze zaden niet in de natuur uitgezaaid moeten worden. Wat iemand in zijn eigen tuin doet moet ieder voor zich weten.

Etje Hendrikk: Dinsdag 3 maart wordt de film 'Landschap zonder grenzen' over het Kempen-Broek vertoond in D'n Aard, er zijn nog 3 kaarten beschikbaar.

5. Jaarverslag 2025 (secretaris)

De secretaris heeft het jaarverslag 2025 klaar. Er is weer veel gebeurd het afgelopen jaar, zoals het opknappen van D'n Aard, wat voor iedereen zichtbaar is. Maar ook de werkgroepen hebben weer veel activiteiten georganiseerd, die niet gelijk zichtbaar zijn, maar waar zij een verslag van hebben gemaakt, met mooie foto's. Dit alles is voor iedereen terug te lezen in het jaarverslag, dat sinds deze middag op de website staat. Van harte aanbevolen. In de nieuwsbrief van

maart zal een link worden opgenomen waarmee het verslag te downloaden is.

6. Financiën (penningmeester)

De penningmeester loopt aan de hand van een presentatie door de volgende onderwerpen:

Ontwikkeling ledenbestand 2025

	1-1-2025	toename	afname	31-12-2025
Donateurs	11	1	1	11
Huisgenoot lid	32	5	2	35
Lid IVN	210	13	14	209
Erelid	2	0	0	2
Lid Jeugd	16	11	5	22
Lid Landelijk	100	19	9	110
Lid Gast	5	1	0	6
Totaal leden (1)	376	50	31	395
Scholen	18	0	0	18
Totaal leden (2)	394	50	31	413

In 2025 zijn veel van de 31 opzeggingen van leden die nog maar relatief kort lid waren: 17 leden hebben binnen 5 jaar hun lidmaatschap beëindigd.

Opknappen D'n Aard & de Meerjaren Onderhoudsbegroting (MJOB)

Allereest wordt er een korte samenvatting gegeven van de geschiedenis (zie verslag ALV 2025). Na het vernieuwen van de vloerbedekking en de gordijnen in 2025 en de evaluatie door het bestuur van de door het bedrijf Sodality opgestelde Meerjaren Onderhouds Begroting resulteert er voor de jaren

2025 – 2045 een onderhoudsbegroting van ca. €130.000,-. In dit bedrag is rekening gehouden met een jaarlijkse indexering van de verwachte kosten.

De benodigde financiële middelen hiervoor zijn:

De (voor een groot gedeelte) samengevoegde Bestemmingsreserves. Vanaf 2025 zijn deze opgenomen in de balans als Reservering MJOB.

De al jaarlijks opgenomen kosten voor de afschrijving van de zonnepanelen en het meubilair en regulier onderhoud, plus de 'oude' jaarlijkse reserveringen voor grootonderhoud en het verduurzamen van het gebouw. In totaal ca.

€3.100,- Een jaarlijkse extra toevoeging (vanaf 2025) van €2.000,-

De ALV van 2025 heeft het bestuur een mandaat gegeven om €18.000,- te besteden voor onderhoud van het gebouw.

De uitgaven in 2025 zijn als volgt:

Vloerbedekking	€ 10.615,39
Gordijnen	€ 2.417,58
Subtotaal	€13.032,97 (1)
Verf, onderhoud en overige kosten	€ 2.120,64 (2)
Totaal uitgaven Opknappen D'n Aard 2025	€ 15.153,61

Deze uitgaven komen ten laste van de reservering MJOB

Deze uitgaven zijn ten laste van het resultaat 2025 geboekt.

Resultatenrekening en Balans 2025

Aan de hand van de (bekende) overzichten van de opbrengsten en kosten wordt het resultaat over 2025 en de balans gepresenteerd en toegelicht.

Verslag kascommissie

De kascommissie bestaat uit Ad Broeken, Anita Liebrechts en Erik Jan Lous. Anita kan deze avond door omstandigheden niet aanwezig zijn.

De conclusie van het onderzoek is dat de balans per 31-12-2025 en de resultatenrekening over het boekjaar 2025 een getrouw beeld geven van de financiële situatie van de vereniging en dat de verslaglegging helder en nauwkeurig heeft plaatsgevonden.

Décharge penningmeester

De kascontrole commissie stelt daarom voor om de door het bestuur aangeboden financiële stukken te aanvaarden en de penningmeester décharge te verlenen voor het gevoerde financieel beheer. De vergadering gaat hiermee akkoord d. m.v. een applaus, er zijn geen tegenstemmers. Het financieel jaarverslag zal na afloop van de vergadering door alle zittende bestuursleden ondertekend worden.

Benoeming kascommissie

Ad Broeken is aftredend lid van de commissie. Johan Couwenberg is bereid om hem op te volgen, wat niet op bezwaren stuit. Anita Liebrechts is aftredend na de controle van het boekjaar 2026, Erik Jan Lous is aftredend na de controle van het boekjaar 2027 en Johan Couwenberg is aftredend na de controle van boekjaar 2028.

7. Bestuursverkiezing

Dit jaar zijn er 3 aftredende bestuursleden: Cor van Leeuwen (penningmeester), Etje Hendriks (bestuurslid) en Tineke Lous (bestuurslid). De voorzitter heeft voor iedereen een persoonlijk woordje en bedankt hen voor de jarenlange inzet voor het bestuur. Als blijk van waardering ontvangen zij uit handen van de voorzitter een boekenbon.

Er hebben zich 2 personen verkiesbaar gesteld voor de vrijgekomen bestuursfuncties: Henk Baeten als kandidaat penningmeester en Jan Koopsen als kandidaat bestuurslid. Beiden hebben zich in het laatste Praatkruid al voorgesteld. De vergadering stemt in met deze voordracht d.m.v een applaus.

De voorzitter geeft aan dat er nog een vacature is binnen het bestuur, maar helaas hebben zich nog geen kandidaten gemeld. Hij spreekt de hoop uit dat dit alsnog zal gebeuren.

Nieuw schema van aftreden

Bestuurslid	gekozen	herkozen	aftredend
Jos de Bruijn	2019	2023	2027
Claudia Stoldt	2020	2024	2028
Lisette Broeken	2024		2028
Henk Baeten	2026		2030
Jan Koopsen	2026		2030

8. Begroting 2026 en MJOB

Prijsaanpassingen 2026

Afgelopen jaar hebben we grote prijsverhogingen doorgevoerd, omdat er in de voorafgaande 10 jaar nauwelijks prijzen zijn aangepast. Voor 2026 is besloten om geen aanpassingen door te voeren.

Begroting 2026

Aan de hand van de (bekende) overzichten van de opbrengsten en kosten wordt het begrote resultaat over 2026 gepresenteerd en toegelicht.

Uit voorzichtigheids overwegingen zijn er geen ontvangen giften in de begroting 2026 opgenomen. Opgemerkt wordt dat er (nadat de begroting 2026 is vastgesteld) inmiddels met ASML is afgesproken dat wij een vergoeding van € 50,- krijgen voor een groep tot 10 personen, €75,- voor een groep van 10-15 personen en €100,- voor een groep van 15-20 personen.

De extra toevoeging aan de reservering Meerjaren Onderhouds Begroting (MJOB) van €2.000,- is opgenomen in de kosten 2026.

Per saldo wordt er een begroting voor 2026 gepresenteerd van 'een kleine rode nul'.

Geaccentueerd wordt dat de opbrengsten onzekerder zijn dan de kosten. Daarom wordt gevraagd om hier zeer bewust mee om te blijven gaan.

De vergadering stemt in met de gepresenteerde begroting.

Contributie 2027

Op dit ogenblik hanteren wij twee verschillende tarieven. Landelijk aangemelde leden betalen €25, lokaal aangemelde leden €24, omdat wij vier jaar geleden niet zijn meegegaan met de landelijke verhoging van €1,-.

Het bestuur acht dit ongewenst omdat het prijsverschil niet uit te leggen is aan onze leden. Wij stellen daarom voor het

tarief gelijk te trekken.

Het landelijk tarief zal per 01-01-2027 worden verhoogd naar €28,50. Dit lijkt een forse verhoging maar bedacht moet worden dat er vier jaar niet is geïndexeerd. Het hierboven genoemde lokale tarief is zelfs veel langer niet geïndexeerd. Gelet op de te verwachten prijsverhogingen in de toekomst en de bescheiden ruimte in onze begroting vindt het bestuur het alleszins aanvaardbaar het tarief te verhogen naar €28,50.

T.a.v. gezinsleden wordt voorgesteld het tarief te verhogen van €5,- naar €7,50.

Het tarief voor donateurs zal van €13,75 naar €15,- gaan en scholen gaan van €40,- naar €50,-.

Dit alles per 01-01-2027.

De ALV wordt verzocht hiermee akkoord te gaan.

Er zijn geen bezwaren naar voren gebracht. Het voorstel is dus aangenomen.

9. Peiling naamsverandering Jan van der Werffzaal

Op persoonlijke titel brengt de voorzitter dit onderwerp ter sprake. Gevraagd wordt aan de vergadering hoe erover gedacht wordt de naam van de Jan van de Werffzaal te wijzigen. Hij wil weten of hierbij nog sprake is van emotie/gevoeligheid.

Argumenten:

Inmiddels zijn we al twaalf jaar IVN-VEV en niet alleen maar IVN Veldhoven Vessem. De naam van de Werf zegt het Eindhovense ledenbestand niets.

De voorzitter vindt het noemen van een zaal naar een persoon niet echt gelukkig. Er zijn zoveel mensen die veel voor onze vereniging hebben betekend. Met evenveel recht zou je de zaal dan Gerard Lijten zaal of Etje Hendrikxzaal kunnen noemen.

Na enige discussie blijkt dat een tiental leden grote bezwaren heeft tegen het voorstel.

Het tot stand komen van de namen van de diverse zalen is in het Praatkruid van maart 2026 terug te lezen.

10. Rondvraag

De opmerking van *Etje Hendriks* dat de gemeente Veldhoven een procedure is gestart om ons gebouw aan te wijzen als gemeentelijk monument roept de volgende vragen op:

Frans Slegers: Wat heeft dit voor gevolgen voor de kosten? De voorzitter antwoordt dat we hierover nog in gesprek zijn met de gemeente.

Rien de Schipper: We moeten oppassen dat de Vlindertuin niet bij de monumentenstatus betrokken wordt.

Gerard Lijten heeft nog een opmerking over de wisselende kosten m.b.t. de energie: door het gebruik van de airco's is het gasverbruik afgenomen en het elektriciteitsverbruik juist toegenomen. Doordat de voorschot bedragen niet zijn aangepast verklaart dat waarschijnlijk de schommelingen.

11. Sluiting van de vergadering

De voorzitter bedankt de aanwezigen en sluit om 21.40 uur de vergadering. Hij nodigt iedereen uit om nog even na te praten met een hapje en een drankje.

Bruine kikker Foto: Harrie Kessler

Wandeltip: Malpie

HEINE VAN MAAR

Deze keer een wandeling in een bekend gebied. Maar misschien ben je er al lang niet geweest. De Malpie ten zuiden van Valkenswaard. De wandeling is zo'n 12 km lang, dus stevig.

Gagel

De start is net ten zuiden van de Venbergse watermolen op het parkeerterrein net in het bos. Loop van hieruit naar het zuiden door het bos. Je tipt even aan de Dommel. Je komt bij het zandpad dat parallel loopt aan het fietspad, volg dit lange tijd. Je komt langs het Groot Malpieven. Wat opvalt is de vele gagel die overal langs de venoevers staat. Vroeger een belangrijke conserverende stof in het beddengoed en het ruikt ook nog eens lekker.

Dommel

Vervolgens verlaat je de hei en loop je nog steeds zuidwaarts op het zandpad met het fietspad totaan de verharde weg. Ga naar Borkel. Hier is altijd wel horeca geopend. Na de pauze ga je door de Sportparkdreef en kom je bij een zandpad dat naar de Dommel loopt. Volg de Dommel aan de westzijde totaan de instapplaats voor kanoers. Ga rechts over de drukke weg totaan de bosrand, waar je weer rechts gaat. Slinger over enkele zandpaden naar het noorden. Kruis de Dorpsstraat en ga aan de bosrand de Malpie weer in. Steeds rechtdoor tot je op een T splitsing rechts en de eerste links gaat. Weer een stuk verder even links en weer rechts. Links van je ligt een open veld. Hou het veld links van je tot je in de noordelijke punt naar rechts gaat en het bospad een tijd volgt. Je komt weer op de heide. Na 300 meter ga je rechts een paadje in dat de heide doorkruist. Dit is ook het Vennenpad, het Airbornepad en het Pieterpad. Ja, de IVN wandelingen bevinden zich op niveau. Na dit pad kom je terug bij het fietspad en steek je over naar het pad dat je eerder al hebt gelopen, richting parkeerplaats. Veel plezier, vooral het stuk over de hei en langs de Dommel bij Borkel zijn mooie gedeeltes.

Gagel, links de mannelijke plant en rechts de vrouwelijke plant Foto: Gerard Lijten

Lentekriebels

CLAUDIA STOLDT EN ELS VERVOORT

Verlag Publiekswandeling met als thema amfibieën en andere lentekriebels.

Op zaterdag 21 maart hebben 29 mensen deelgenomen aan de IVN wandeling over het terrein van landgoed de Grote Beek.

Het terrein kenmerkt zich door veel verschillende bomen waaronder de grove den, lariks, Douglas spar en hemlock, maar ook loofbomen zoals de berk, veel Amerikaanse eiken, Hollandse eik en de beuk. In 1918 werd op dit terrein het Rijks psychiatrisch instituut geopend (Beter bekend onder de naam RPI). Pas in 1986 kreeg het de naam de Grote Beek en in 1993 was het terrein toegankelijk voor publiek. Het is genoemd naar een smal beekje de Grote Beek dat door het terrein stroomt. Sinds kort hebben ze deze beek verbreed en uitgediept. Het toenmalig dokters-, mannen- en vrouwenbos zijn rijk aan insecten, vogels, eekhoorns en in de herfst paddenstoelen. Nu in het voorjaar is er van alles te ontdekken in de verschillende poelen: de NS poel, de eiland poel, de zwembad poel en de electra poel. In de laatste 3 genoemde poelen hebben we mooie waarnemingen gedaan.

We boften met het weer en met een heerlijk zonnetje deze lentedag en hebben allerlei ontdekkingen kunnen doen. Allerlei appeltjes van de verschillende naaldbomen “ hebben we met elkaar vergeleken en deze gekoppeld aan de verschillende stammen en naalden. Natuurlijk ook even geroken aan de naalden (sappen) van de Douglas-spar.

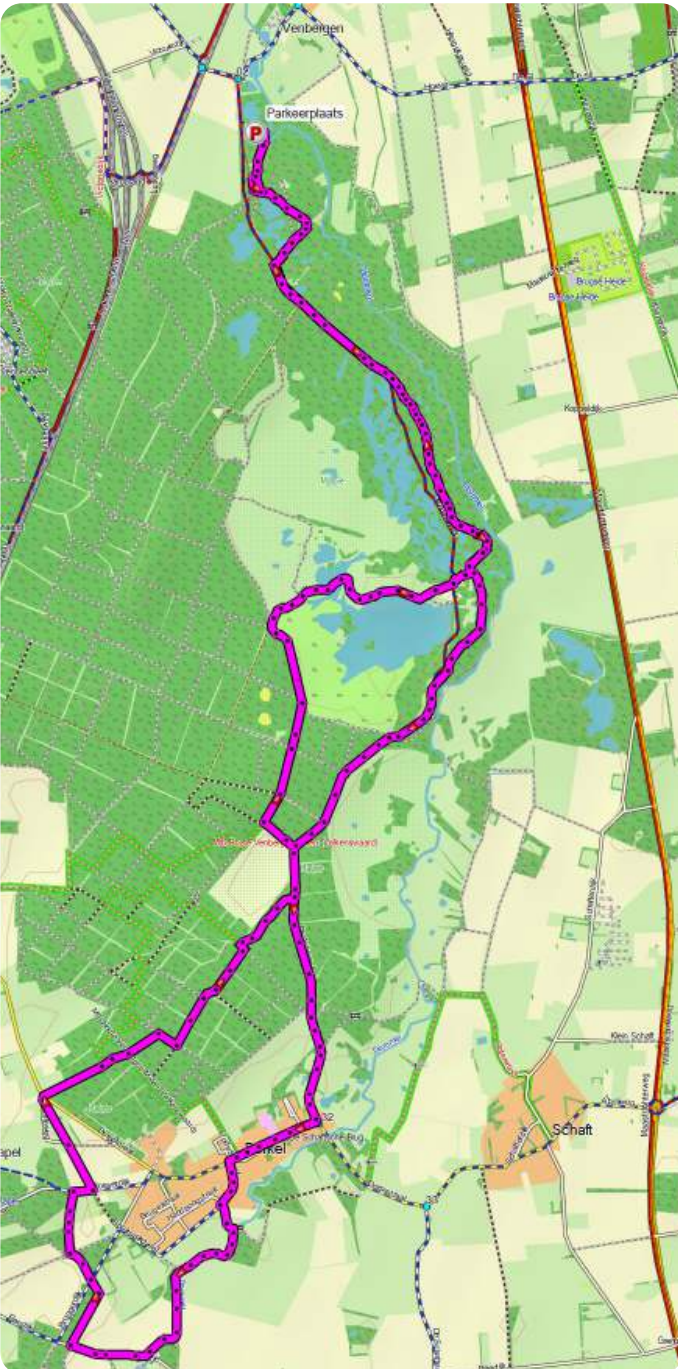
Op de route naar de poelen hebben we het schors van oude omgevallen en gezaagde bomen gehaald om te ontdekken wat er groeide en bloeide. Veel pissebedden, duizendpoot, worm en veel schimmeldraden.

In de eilandpoel waren veel bruine kikkers te zien. De mannetjes waren op zoek naar een vrouwtje. We hebben veel hompjes kikkerdril gevonden waar de kikkers ook actief waren.

Bij de zwembadpoel en de electrapoel vonden we dubbelgevouwen blaadjes waar een eitje van de alpenwatersalamander inzat. Bij beide poelen lagen verscholen onder boomstammetjes meerdere alpenwatersalamanders. Een eerstejaars en een vrouwtje waarbij we konden heel mooi de gele- oranje buik zien.

We zijn op pad geweest met enthousiaste mensen, die verbaasd waren dat in de Grote Beek zoveel moois te zien was en ervan genoten hebben.

Ook wij hebben genoten!

Kaart behorend bij de wandeltip van Heine

Alpenwatersalamander Foto: Harrie Kessler

Heempark, de hele-dag-natuur-voor de kinderen

Bever Foto: Els van der Voort

JACQUELINE VAN HEEK

Een prachtige dag was het, 12 april, om kleine en grote bezoekers te ontvangen in het Heempark. Na binnenkomst stonden ze meteen oog in oog met **egel**, **mol** en **bever**. Vooral bever met zijn stevige houding en zijn lengte van 1.30 m, dat is inclusief zijn forse staart. Zo lang zijn de meeste kinderbezoekers nog niet. Dat maakt wel indruk!

Kikkerdril kijken Foto: Petra van Leeuwen

In het voorleesboek van **Ingrid en Dieter Schubert** 'Er kan nog meer bij' horen de kinderen wat de **bever** allemaal kan in het water. Hij knaagt een hele boot uit een boomstam eerst alleen voor zichzelf. Maar dat is toch wat saai zo helemaal alleen, dus bouwt hij een vlot voor al zijn vrienden. Enkele van die vriendjes wonen ook in het Heempark, zoals vlinder, die zal de kinderen de wegwijzen. Oei ze struikelen bijna over een molshoop. De mol zien ze nergens maar wel de bergen zand die de mol achter laat als hij zijn gangen graaft. En waarom de mol dat doet en nooit zand in zijn ogen krijgt wordt verteld bij de 'weetjes' berg.

Waar zou de **egel** wonen? Vaak verstoppt hij zich onder de grote en kleine takken van de takkenril. Ssssst... hier slaapt hij misschien wel. Hij gaat op pad, als jullie al in je bed liggen, op zoek naar lekkere hapjes. Geen appels hoor, maar kleine bestjes zoals wormen, slakken. De kinderen volgen de route verder naar de Dommel en wat zien ze daar? Het lijkt wel een glijbaan zo het water in. Hier gaat de bever het water uit op zoek naar eten en het water weer in terug naar zijn hol. Wat de bever lekker vindt is aan zijn tandensporen op de bomen en takken wel te zien. Ze blijven knagen, eerst het schors tot de boom valt en dan de kleine takjes en blaadjes. Wil je nog meer weten over de bever? Kijk op de kaartjes in de 'weetjes' boom.

Dan gaan de kinderen zelf aan de slag. Wat kunnen jullie bouwen een klein bootje of een groot vlot? Takjes, touwtjes, notendopjes er ligt van alles klaar, bouwen maar! Er wordt geknutseld en gebouwd, papa's mama's helpen mee, en blijven de bootjes drijven? Kijk maar... Tijd voor een drankje en een hapje en voor de drie vriendjes maken de kinderen nog een mooie tekening. En wellicht tot de volgende keer, dat is in de zomer, zondag 28 juni.

Zelf bootjes maken net als Bever Foto: Petra van Leeuwen

Open middag zondag 5 juli

LENIE WESTEIJN

Open middag van de vlindertuin is zondag 5 juli, 13.00 uur – 16.00 uur met stands en plantenbeurs.

Nog heel even en dan kunt u op onze 'Open Middag' de plantjes die u over hebt voor zacht prijsje aanbieden aan andere tuinliefhebbers. Maar er is nog meer te doen op onze 'Open Middag' en natuurlijk zorgen we ook voor koffie, thee en limonade.

Diede kijkt ernaar uit omde bezoekers van de open dag te ontvangen in de Kerkuil Foto: Lotte, moeder van Diede

Programma voor de (klein)kinderen bij Diede

Jeugd IVN-er Diede laat in zaal de Kerkuil een deel van zijn Natuurmuseum zien. Hij is een verwoed verzamelaar van alles wat met 'natuur' te maken heeft. Het brengt uw (klein)kinderen vast op ideeën; en wellicht ook u! In de Vlindertuin kunnen de kinderen een leuke en leerzame speurtocht doen. Binnen kunnen zij (en u) kennismaken met de Jeugd IVN-club. Ook Elly Fuchs van de leiding is aanwezig.

Foto: José van Lieshout

Info vrijwilligers Vlindertuin

Onze Vlindertuin is nu op z'n mooist en is een bezoekje meer dan waard. We laten u graag zien welke planten, struiken en bomen belangrijk zijn voor vlinders en insecten. En wilt u weten waarom of hoe u uw tuin 'vlinder-vriendelijk' of natuurlijker kunt maken? Vraag het ons! We lopen rond in de tuin en in het gebouw. U herkent ons aan het groene IVN-shirt / vest.

Foto-wedstrijd: u bent de jury!

Jose van Lieshout en Rieki van de Ven organiseren in de grote zaal ook dit jaar weer een fototentoonstelling (en wedstrijd) met prachtige natuurfoto's die IVN-ers het afgelopen jaar maakten. Dit jaar is het thema: 'Rood in de natuur'. Bezoekers van de 'Open Middag' zijn de jury en kiezen de mooiste foto. De winna(a)r(es) wordt op het einde van de middag bekendgemaakt.

Kennismaken met IVN-werkgroepen

Het IVN heeft een tiental werkgroepen zoals de Waterwerkgroep, Insectenwerkgroep, Plantenwerkgroep, Vleermuizen, Vogels, KLE, Scholen, Cursussen, Wandelroutes enz. Binnen en buiten het IVN-gebouw laten zij u graag zien wat zij doen.

Plantenbeurs

Gooi uw overbodige stekjes en planten niet weg, maar neem ze mee naar de 'Open Middag'. Bij de tafel voor de plantenbeurs kunt u ze voor een zacht prijsje verkopen (0,50 – 1 – 2 euro). De Vlindertuinvrijwilligers bieden stekjes aan van goede 'vlinderplanten'. Zo lang de voorraad strekt!

Meer informatie

Wilt u meer weten over de tuin of ons helpen, neem dan contact op met leaseuntjens@gmail.com

Info vlindertuin Foto: José van Lieshout

Hulp aan wilde bijen

ETJE HENDRIKX

In het Praatkruid Lente 2026 heb ik een stuje geschreven over wilde bijen: over hun leven en welke eisen ze stellen aan het ecosysteem. Nu een vervolg hierop: hoe kunnen we wilde bijen helpen? Wat zijn voor- en nadelen van hulp? misschien kun je deze informatie gebruiken om zelf iets aan je tuin te veranderen of te gebruiken als info tijdens wandelingen.

Bijen en de mens

De mens heeft veel ruimte nodig in het landschap en neemt dat ook. Voor woningbouw, wegenbouw, landbouw. Het heeft een enorme impact op het leven van bijen. Bijen leven van oudsher in veel diverse biotopen. Een biotoop is een specifieke leefomgeving waar bepaalde planten en dieren leven. Maar de mens maakt alles uniform. Daardoor verdwijnen in een snel tempo de biotopen voor bijen. Er is gelukkig veel aandacht voor om in elk geval bermen, sloot- en rivieroever en akkerranden zodanig in te richten dat er plaats is voor veel soorten bloemen. Echter wordt vaak eenzelfde mengsel gebruikt. Dat maakt het dan weer erg uniform.

Omdat in het agrarische gebied de geschikte biotopen voor de verschillende bijensoorten ontbreken, worden de stedelijke gebieden belangrijker. Immers mensen hebben vaak veel aandacht voor hun eigen tuin. Het zou mooi zijn als in tuincentra ook planten aangeboden worden, die lijken op de wilde varianten en niet versneld in bloei zijn gedwongen. Meer geschikte bloemen is de oplossing voor het teruglopen van het aantal bijensoorten.

Wat voor nesthulp moet je aanbieden?

Voordat je nesthulp wilt aanbieden, moet je meer weten over waar wilde bijen nestelen.

De meeste soorten solitaire bijen nestelen **ondergronds: 164 soorten** (70 % van alle wildebijensoorten in Nederland). Een veel kleiner deel maakt bovengronds het nest, waarvan maar 23 soorten (10% van alle wilde bijensoorten) in insectenhôtels nestelen. Er zijn ook soorten die in vermolmd hout nestelen.

Ondergrondse nesten: Ondergronds nestelende soorten maken hun eigen nestgangen. **Die soorten kunnen we helpen door ze zonnige humusarme zanderige plekken aan te bieden.**

Bovengrondse nesten: van de solitaire bijen inclusief hun koekoeksbijen maakt ongeveer 10% (om en nabij 35 soorten) gebruik van boorgangen. Al gauw verdubbelt dit aantal als alle vormen van nesthulp worden toegepast die hierna besproken worden, dus inclusief vermolmd hout en steile wandjes van zand. Voor solitaire wespen komen we makkelijk op meer dan 60 soorten.

De wolbij nestelt graag in oude nestgangen van andere wilde bijen Foto: Wil Janssen

Vaak zoeken ze bestaande gangen. Voorbeelden zijn vraatgangen van kevers of houtwespen in (dood) hout. Kieren, spleten, muren met zachte mortel, rottend hout, oude weipalen en riet. Bloemrijke hooilanden en ongemeaaide ruigtes waren vroeger in ruime mate voorhanden en boden geschikte mogelijkheden voor insecten om er te nestelen. Dat is nu met de efficiënte huizenbouw veel moeilijker geworden.

Cultuurvolgers

In bloementuinen in steden en extensief beheerde buitengebieden of bermen en op dijken kunnen we nog een redelijke variatie aan bloemplanten aantreffen. Stilaan zijn de tuinen in dorpen en steden de laatste wijkplaatsen geworden voor een aantal soorten bijen. Sommige solitaire bijen en wespen zouden inmiddels het predicaat 'cultuurvolgers' kunnen krijgen. Dit zijn o.a. de rosse metselbij, gehoornde metselbij grote wolbij, tuinbladsnijder de gewone sachembij die ook in onze tuinen vliegen. Evenals soorten van solitaire muurwespen, graafwespen en sluipwespen.

Nuttige nesthulp

Een nuttige vorm van nesthulp bestaat uit het aanbieden van nagebootste vraatgangen in hout. Een positief effect van het aanbieden van deze vorm van nesthulp is, dat mensen (en in het bijzonder kinderen) insecten in hun activiteiten goed kunnen bekijken. Juist deze mogelijkheid

Roodgatje nestelt in zanderige bodems Foto: Wil Janssen

Lathyrusbij Foto: Wil Janssen

maakt dat de educatieve waarde groot is. Het betreft immers nuttige insecten met een bijzondere levenscyclus. Alleen al het feit dat de wespen en bijen die in de nesthulp komen wonen ons niet steken, maar vluchten als we te dichtbij komen, vormt een drempelverlagende geruststelling waardoor de waardering voor deze dieren en insecten in het algemeen toeneemt.

Belangrijke voorwaarden bij aanleggen van nesthulp

- * nestlocatie wordt een flink deel van de dag door de zon beschenen
- * nestlocatie moet beschut staan tegen binnendringende regen en wind
- * er is een groot aanbod aan bestaande gangen (in hout, stengels of steen) en mogelijkheden om de gangen zelf uit te knagen (vermolmd hout, stengels/takken met merg)
- * de aanwezigheid van steilwanden van leem of zand en ook zon beschenen zandplaatsen om de bodem bewonende soorten hulp te bieden
- * de aanwezigheid van leem zodat de dieren nestgangen kunnen afdichten of lemen behuizingen kunnen maken
- * er zijn in voldoende mate geschikte drachtplanten voor de bijen

Voorbeelden van nesthulp

- Nestblokken (kleine eenheden)
- Holle buisvormige gangen met binnendiameters tot ongeveer 10 mm worden ook gebruikt. Te denken valt aan bamboe, riet, holle of merghoudende takjes, kartonnen buisjes, glasbuisjes(educatieve afweging). Voorwaarde is dat één kant dicht is. Ze kunnen makkelijk worden gebundeld, of in een houder, bijvoorbeeld een blik, worden gestopt. Hoe strakker ze vastzitten hoe beter, omdat vogels ze graag stelen om te proberen ze open te pikken.
- Dood en vermolmd hout Voor insecten is dood hout zeer geschikt als rustplaats en uitkijkpost, maar ook om er te komen opwarmen in de zon. In afgestorven hout leven veel soorten insecten en er hangt een hele samenle-

ving mee samen. Bijzonder interessant is vermolmd (rottend) hout, omdat in dit hout vele bijen en wespen hun nestgangen uitknagen.

- Steilwanden. Hieronder verstaan we alle min of meer verticale, weinig begroeide randjes of hellingen van zowel leem als zandwanden.
- Insectenheuvel Een zandhoop die schraal begroeid blijft (onderhoud!), biedt veel aantrekkelijks voor insecten. Natuurlijk om er te zonnen en gebruik te maken van de warmte uitstraling van het zand. Maar vele graafwespen en zandbijen maken er hun nestgangen in.

De wormkruidbij nestelt in steilwanden Foto: Wil Janssen

De pluimvoetbij graaft nesten vooral tussen stoeptegels Foto: Riekje van de Ven

- Bestrating met voegen
- * Stapelmuur. Uit (natuur)stenen is een muur op te trekken, die in essentie zijn stevigheid door simpel stapelen verkrijgt. Bij dit stapelen kan er speciaal op worden gelet, dat er achter en onder de stenen holtes ontstaan. Hagedissen, salamanders en ook een aantal bijen en wespen maken van de spleten en gaten graag gebruik. Bovendien wordt is een dergelijke muur aantrekkelijk voor diverse soorten bijzondere planten. De muur wint aanzienlijk aan kwaliteit als er op veel plaatsen leem tussen de stapelstenen wordt verwerkt.

De breedbandgroefbij nestelt ook in steilwanden maar ook in leemhoudende grond Foto: Riekie van de Ven

Aandacht voor nesthulp is belangrijk

Het aanbieden van nesthulp voor insecten heeft hier en daar ook een sociale of opvoedkundige context gekregen. Verenigingen of scholen gebruiken het thema dan om bij te dragen aan groepsbinding of natuurbeleving. Het meehelpen bij het maken van nestgelegenheden geeft ook nog het bevredigende gevoel te hebben bijgedragen aan het in stand houden van bedreigde soorten. Betrokkenheid van omwonenden betekent ook een beter toezicht op de insectenhulp die in de openbare ruimte is geplaatst.

Nadelen van nesthulp aanbieden

- Veel soorten doen er in natuurlijke omstandigheden lang over om een geschikte nestplaats te vinden en hebben dan relatief weinig tijd over voor het maken van de broedcellen. Bij een overweldigend aanbod aan nestmogelijkheden is ook het broedsucces groot en kan een soort zich explosief uitbreiden.
 - Een mogelijk ander nadeel is dat die nesthulp veel dieren uit de omgeving aantrekt om er te komen wonen.
 - Naast de reguliere bewoonsters komen ook zeer veel parasieten op de nesthulp af. Zij verdoen normaal veel tijd aan het opsporen van de (nieuwe) nestplaatsen van hun gastsoorten. Daarom is het succes van parasieten bij nesthulp waarschijnlijk groter dan in de vrije natuur het geval zou zijn.
- Deze informatie komt uit het boek 'Gasten van bijenhoeitels' en 'Wilde bijen' beide van Pieter van Breugel.

Aankondiging contributieverhoging

BESTUUR

In de Algemene Leden Vergadering van 24 februari is het voorstel tot verhoging van de contributie per 1 januari 2027 besproken en goedgekeurd.

Hierbij een toelichting:

IVN heeft landelijk het beleid ingevoerd om eens per drie jaar het tarief te bezien en afhankelijk van de kostenontwikkelingen aan te passen. Door interne besloemingen in de landelijke vereniging is deze periode dit keer niet drie maar vier jaar geworden. Landelijk aangemelde leden betalen sinds januari 2023 €25,--. Lokaal aangemelde leden betalen overigens al veel langer €24,--.

Het nieuwe tarief dat goedgekeurd is door de Landelijke Raad waarin alle lokale verenigingen vertegenwoordigd zijn wordt €28,50 per jaar.

IVN VEV heeft daarbij het besluit genomen om het bestaande verschil van €1,-- tussen landelijk aangemelde en lokaal aangemelde leden te laten vallen. Dit vanuit de gedachte dat twee tarieven voor hetzelfde product moeilijk te verkopen zijn.

Voor wie dat nog niet wist, van de opbrengst gaat de helft naar de landelijke vereniging, de helft naar de lokale vereniging.

Het Bestuur heeft overwogen dat de aanpassing gelet op de stijgende kosten passend is. De ALV heeft dit ondersteund.

De jaartarieven worden nu:

Lid	€ 28,50
Gezinslid	€ 7,50
School	€ 50,00
Donateur	€ 15,00

Koekoek Foto: Gerard Lijten

Cursussen en lezingen

JANNIE LANDA

Cursussen

In de zomer liggen de meeste cursussen en lezingen stil. De nu doorlopende cursussen Met de jeugd de natuur in en Natuur in de Kempen starten weer op in september.

Boek over muizen

Heb je de lezing van Eva Meyer op 2 juni in het Groencafé Eindhoven gemist? Haar boek over muizen is zeker de moeite waard. Ze beschrijft de bijzondere ervaring met ex-laboratoriummuizen Frankie, Bullie, Bram en Wezel. Hun eigen karakters, vriendschappen en rituelen.

Groencafé Waalre

Op 9 september is er een lezing georganiseerd door het Groencafé Waalre. Het gaat over de psychologische waarde van de natuur door Andreas Wismeyer. Hij verkent de impact van natuur op cognitie, emoties en gezondheid en verwerkt inzichten vanuit de neurowetenschap. Opgeven en meer informatie Bibliotheek Eindhoven

Podcasts

Stuifmeel. Dat is de titel van een podcast die al een tijd wekelijks wordt uitgezonden door Omroep Brabant. Boswachter Frans Kapteijns belicht een onderwerp uit de natuur. Frans is een rasverteller en naar zijn verhalen luisteren is dan ook een genot. Zoek op "podcast stuifmail" en kies een onderwerp. Als je een vraag hebt of je hebt een goed idee voor een onderwerp, dan kan je dat opsturen naar stuifmail@omroepbrabant.nl

Klein Glaskruid Foto: Saxifraga-Peter Meiningner

Klimopbremraap Foto: Saxifraga -Rutger Barendse

Als je nieuwe uitzendingen mist van Toekomst voor Natuur? Presentator Antonie Stip van de Vlinderstichting is helaas ziek. Als hij beter is pakt hij de draad weer op. Een actueel aanbod van lezingen is te vinden in de nieuwsbrief.

City Challenge

Wereldwijd werden in het weekend van 25 april soorten geteld die in de natuur voorkomen. Voor het eerst deed de stad Eindhoven hieraan mee. Er deden voor zover bekend 250 mensen mee aan de telling, met ruim 3.200 waarnemingen. De waarnemingen werden in waarneming.nl gezet.

Ik ben actief bij volkstuin Groen Gennep en daar hebben we met een groepje ook aardig wat waarnemingen gedaan op het terrein van de volkstuin. Veel niet heel bijzondere soorten, wel leuk om op te zoeken hoe de grassen en planten heten. We zagen wel de zeldzame klimopbremraap, een parasiet op de wortels van de heder. Zomaar langs een pad waar veel gemaaid wordt. En het kleinglaskruid schijnt ook bijzonder te zijn, staat op de Rode lijst. Daarvan heb ik er aardig wat in mijn achtertuin. Zomaar vanzelf gekomen.

Activiteiten

VERONIQUE MOGENDORFF

Raadpleeg altijd even de website voor de meest actuele informatie

Zondag 14 juni, 10:00-12:00 uur
Wandeling in De Klotputten
Start: parkeerplaats bij groenschool aan de Locatellistraat in Eindhoven

Zondag 14 juni, 10:00-12:00 uur
Wandeling door de Collse Zeggen
Start: Collse watermolen, Collseweg 3 in Eindhoven

Vrijdag 26 juni, 22:00-24:00 uur
Wandeling over de Oirschotse heide op zoek naar nachtzwaluwen en vleermuizen
Verzamelen bij de RK kerk, Willibrordusstraat in Wintelre, vandaar carpoolen

Zondag 28 juni, 10:00-12:00 uur
Wandeling door het Philips de Jongh park
Start: het Parkpaviljoen Philips de Jongh, Oirschotsedijk 2 in Eindhoven

Zondag 5 juli, 13:00-16:00 uur
Open dag Jo van Dun Vlindertuin
Locatie: D'n Aard, Ariespad 5 in Veldhoven

Zondag 16 augustus, 10:00-12:00 uur
Wandeling over de Landschotse heide
Start: Einde Keijenhurkseweg in Vessem

Vrijdag 21 augustus, 20:00-23:00 uur
Nachtvlindernacht, lokken en bekijken van nachtvlinders
Locatie: De Bijenberkt, Berkt 37 in Veldhoven

Zondag 23 augustus, 10:00-12:00 uur
Wandeling door de Aanschotse Beemden
Start: parkeerplaats einde Toledolaan in Eindhoven

Vrijdag 28 augustus, 20:30-22.30 uur
Vleermuizenwandeling Eikenburg
Start: nader te bepalen

Zondag 30 augustus, 10:00-12:00 uur
Wandeling op landgoed de Wielewaal
Start: ingang Elburglaan 12

Zaterdag 3 oktober, 10:00-12:00 uur
Wandeling in het Eckartse bos
Start: Parkeerterrein bij de waterzuivering aan de van Oldebarneveldtlaan in Eindhoven

Zondag 4 oktober, 10:00-12:00 uur
Wandeling op landgoed de Grote Beek met thema "natuur- en cultuurhistorie van de Grote Beek"
Start: Dr. Poletlaan 30 in Eindhoven

Vrijdag 9 oktober, 20:00-22.00 uur
Wandeling in park Meerland met thema "Vleermuizen"
Start: Onder de Hangar in Meerhoven

Activiteiten van de werkgroepen:

De vogelwerkgroep, de plantenwerkgroep, de waterwerkgroep en de insectenwerkgroep gaan regelmatig op stap, meestal door de weeks. Als je een keer aan wilt haken, ben je welkom. Neem dan even contact op met de coördinator van de betreffende werkgroep.

Foto: Jawi Geurts

Bij de bosschuur

ELLY FUCHS

Op 22 mei om 18.30 uur verzamelden de jeugd IVN-ers zich bij de Bosschuur in Wintelre. Een keer in de avond zodat de sportclub op zaterdag geen 'last' van ons zou hebben.

We startten met het blotevoetenpad. De eerste ronde, om te verkennen, nog met schoenen of sokken aan. Daarna iedereen op sokken of blote voeten. "Eigenlijk best fijn" hoorden we om ons heen. De eindbak maakten we lekker nat. Na even wennen waren de kinderen los. De laatste ronde deden we in 2-tallen: 1 geblinddoekt en 1 begeleider. Dat was best moeilijk! Onderweg dus een paar keer gewisseld van rol. De oudsten hielden het vol tot het einde, maar iedereen genoot volop. Een leuke uitdaging om een keer terug te komen met je ouders?

Hierna voeten 'schoonmaken', schoenen aan en via een korte wandeling naar de hutten. Daar aangekomen kozen we er samen voor een nieuwe 'Ivn-hut' te bouwen op een bestaand geraamte van 3 stokken. Dat was flink sjouwen en elkaar helpen met de zwaarste stammen. Ook een brug gebouwd die uiteindelijk meer op een tuinbank leek waarop we allemaal konden zitten!

De waterpomp lokte, dus besloten we het laatste kwartier nog even in de zandbak met auto's en traktoren én waterpomp te spelen. "Waarom maar zo kort, anders doen we toch ook 2 uur?" Dat was wel het bewijs dat deze activiteit goed in de smaak viel. Moe maar voldaan en lekker vies stapten ze weer in de auto's.

Je moet elkaar wel vertrouwen Foto: Elly Fuchs

Spelen met water Foto: Elly Fuchs

Samen een hut bouwen Foto: Elly Fuchs

Foto: Elly Fuchs

De Regte heide

MARIAN KESSELER

Met twaalf leden vertrok de plantenwerkgroep op 8 april jl. naar de Regte Heide voor de jaarlijkse daguitstap. De Regte Heide ligt ten zuidwesten van Goirle.

Horst

De Regte Heide is een op een horst liggende heide. Aan de westzijde stroomt het riviertje de Lei en aan de oostkant de Poppelse Leij. (Leij betekent: nagenoeg stilstaand, natuurlijk water). Het is een gebied met natte en droge, hoge en lage gedeelten.

Door de stenige ondergrond is dit gebied nooit ontgonnen.

Door bossen Foto: Harrie Kessler

Schaapskudde Foto: Harrie Kessler

Door de heide Foto: Harrie Kessler

Brabants Landschap

In 1990 is de Regte Heide met aanliggende landbouwgronden aangekocht door Brabants Landschap. De voedselrijke landbouwgrond is daarna afgegraven en afgevoerd. Daardoor zijn veel planten (ook zeldzame) op natuurlijke wijze teruggekeerd. Sinds 2013 is het een Natura 2000 gebied met een oppervlakte van ca. 250 ha. Samen met de omliggende natuurgebieden vormt het een aaneengesloten landschap van zo'n 876 ha.

De kwaliteit van het water is verbeterd door afkoppeling van de rioolwaterzuivering en minder mestgebruik in de bovenloop. Toch overheerst het pijpenstrootje nog door de CO2 neerslag.

De ene kant van de Regte Heide watert af naar de Dommel en de andere kant watert af naar de Donge.

Grafheuvels

De wandeling van ongeveer 8 km was landschappelijk heel afwisselend. Heide, bos, beekdal, grafheuvels en knuppelbrugje. De vijf grafheuvels, die we onderweg

Grafheuvel Foto: harrie Kessler

zagen, zijn afkomstig uit de Bronstijd (ca. 1750 v. Chr.) Eén grafheuvel heeft een ringwal met droge sloot. De andere gerestaureerde heuvels hebben alleen een palenkraan.

Aan planten heeft Wim zo'n negentig soorten genoteerd. De dag werd afgesloten met een hapje en een drankje op het terras van "Kostelijk" in Goirle.

Het was weer een dagje genieten!

Foto: Harrie Kessler

Hazelworm Foto: Harrie Kessler

De hazelworm

Marian en Harrie Kessler kwamen dit bijzondere dier tegen in het Savelsbos. Deze informatie en nog veel meer is te vinden op de website van het RAVON.

Leefwijze: Hazelwormen zijn pootloze hagedissen en leiden een verborgen leven. Het grootste deel van de dag leven ze onder de vegetatie en dood hout of ze verblijven in holen in de grond. De hazelworm heeft een voorkeur voor enigszins vochtige, met dichte vegetatie bedekte gebieden.

Voortplanting: Na de winterslaap hebben de mannetjes behoefte aan zonnewarmte om de ontwikkeling van de zaadcellen te voltooien. Ze ontwaken in maart uit de winterslaap. Vrouwtjes en jonge dieren ontwaken in april. De paarperiodes is in mei. Daarna zijn het de drachtige vrouwtjes die - om de ontwikkeling van de embryo's te stimuleren - meer tijd spenderen aan het zonnen dan de mannetjes. Vooral in juli zijn opvallend veel vrouwtjes te zien.

De hazelworm is eierlevendbarend. De jongen worden doorgaans in augustus of september geboren. Hazelwormen kunnen een hoge leeftijd bereiken van 10 - 15 jaar. Ze zijn dan wel 40 cm lang.

Foto: Harrie Kessler

Blauwborst Foto: Jawi Geurts